

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.8.2013
COM(2013) 593 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно изпълнението на мерките във връзка със сектора на пчеларството от
Регламент (ЕО) № 1234/2007**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на мерките във връзка със сектора на пчеларството от Регламент (ЕО) № 1234/2007

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В член 184 от Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета за установяване на обща организация на селскостопанските пазари и относно специфични разпоредби за някои земеделски продукти (Общ регламент за ООП)¹ се постановява, че на всеки три години на Европейския парламент и на Съвета се представя доклад относно изпълнението на мерките във връзка със сектора на пчеларството, предвидени в членове 105 и следващите от посочения регламент.

Настоящият доклад е в изпълнение на това задължение и обхваща финансовите години 2009/2010, 2010/2011 и 2011/2012. Те отговарят на последната година от предходните тригодишни програми по пчеларство (2008—2010 г.) и първите две години на настоящата програма (2011—2013 г.). Това е петият доклад на Комисията относно изпълнението на националните програми в областта на пчеларството в държавите членки. Четвъртият доклад COM(2010)267 окончателен² бе приет през май 2010 г. и включва предходните три години на прилагане на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета.

Всички държави членки нотифицираха национални програми в областта на пчеларството за периода 2008-2010 г. и 2011-2013 г. Това показва големия интерес на държавите членки, както и нуждите на европейското пчеларство — малък сектор, в който доминират непрофесионалните пчелари и който е изправен пред сериозни предизвикателства, дължащи се по-специално на загуба на пчелни колонии, увеличени производствени разходи и евтин внос.

През 2012 г., Комисията поиска външна оценка на мерките в сектора на пчеларството. Настоящият доклад включва основните резултати от тази оценка.

2. МЕТОДОЛОГИЯ

Настоящият доклад се основава на следните източници на информация:

- Националните програми в областта на пчеларството, нотифицирани на Комисията от 27-те държави членки за периода 2008—2010 г. и 2011—2013 г., както е предвидено в член 105 от Общия регламент за ООП и член 1 от Регламент (ЕО) № 917/2004 на Комисията³ относно подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 797/2004 на Съвета относно мерките за подобряване на общите условия за производство и търговия с пчелни продукти. Националните програми включват проучване на структурата на сектора на пчеларството, както е предвидено в членове 1 и 9 от Регламент (ЕО) № 917/2004.

¹ ОВ L 299, 16.11.2007 г., стр. 1.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0267:FIN:EN:PDF>.

³ ОВ L 163, 30.4.2004 г., стр. 83.

- Разходите на държавите членки във връзка с мерките, предприети в рамките на програмите по пчеларство, предвидени в член 108 от Общия регламент за ООП.
- Данни за производството на пчелен мед и международната търговия, извлечени от базите данни на Евростат, Comext и ФАО.
- Вноските на държавите членки и на европейския сектор на пчеларството.
- Проучването относно оценката на мерките за сектора на пчеларството, осъществено от външен консултант⁴.

Подробни цифрови данни и обобщителни таблици относно пазара на пчелен мед и програмите в областта на пчеларството са на разположение на уебсайта на Комисията⁵.

3. ПОЛОЖЕНИЕ НА ПАЗАРА В СЕКТОРА НА ПЧЕЛАРСТВОТО

3.1. Световният пазар

3.1.1. Производство

По данни на ФАО през 2011 г. световната продукция на пчелен мед е възлязла на 1 636 000 тона. През последните десет години производството нараства бавно, но редовно, с две изключения — 2007 г. и 2009 г.

С 446 000 тона продукция, което представлява 27,3 % от общото световно производство, Китай е първият производител на мед. На второ място се нарежда ЕС с 217 000 тона (13,3 %). Други основни производители на мед са Турция, чието производство непрекъснато се увеличава, Украйна и Съединените американски щати. Дялът на Южна и Централна Америка е намалял поради значителен спад на производството в Аржентина от 2005 г. насам.

3.1.2. Търговия

По данни на ФАО и Comext около една пета от световното производство на пчелен мед се търгува на международния пазар.

От няколко години световният износ варира между 300 000 и 360 000 тона; през 2011 г. той е възлязъл на около 335 000 тона. Китай е увеличил износа си и е първият световен износител за последните четири години с приблизително 100 000 тона през 2011 г. Вторият износител е Аржентина, но изнасяните от тази държава количества намаляват — през 2011 г. те са възлизали приблизително на 72 000 тона.

Основните вносители на мед са ЕС и САЩ.

3.2. Пазарът на ЕС

3.2.1. Производство

Според Евростат производството на пчелен мед в ЕС е възлизало на 217 366 тона през 2011 г. Производството в ЕС леко се е увеличило през

⁴ http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/market-and-income-reports/index_en.htm.

⁵ http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/agriculture/honey/index_en.htm

последните десет години (+ 6 % от 2010 г. насам) с отрицателни и положителни годишни колебания в зависимост от метеорологичните условия.

Продажната цена на пчелния мед зависи от вида и качеството му и от търговския канал. Цените на трапезния мед (85 % от продавания в ЕС мед) са по-високи, отколкото тези на индустриалния, а тези на едноцветния мед са още по-високи.

Колкото до търговския канал, пчеларите получават най-високата цена, когато продават директно на потребителите. Вторият най-добър вариант е продажбата на обработен мед на търговците на дребно, а на трето място се нареждат продажбите на опаковчици и дистрибутори.

По-голямата част от меда в ЕС се продава директно на потребителите от пчеларите; причината за това е и в до голяма степен непрофесионалният характер на пчеларството в повечето държави членки. Има обаче някои различия в търговските канали в ЕС; в Испания например преобладаващата част от продукцията се продава на сектора за преработка/опаковане, което съответства на по-високата степен на професионализиране на този сектор.

3.2.2. *Търговия*

ЕС е нетен вносител на мед, тъй като производството на мед в ЕС покрива само 61,6 % от неговото потребление. Равнището на потребление се е запазило стабилно през годините, като средната му стойност е около 0,70 kg на глава от населението.

Тримата основни производители на пчелен мед в Съюза са Испания, Германия и Румъния със съответна продукция от 34 000, 25 831 и 24 127 тона през 2011 г. Други важни държави членки производители са Унгария (19 800 тона), Франция (16 000 тона), Гърция (14 300 тона), Полша (13 369 тона).

Вносът на пчелен мед в ЕС варира между 120 000 и 150 000 тона от 2000 г. насам. През 2012 г. в Европейския съюз са внесени 149 248 тона мед, предимно от Китай (63 961 тона или 43 % от общото количество), следван от Аржентина (22 344 тона). Дялът на китайския внос от 2008 г. насам непрекъснато се повишава поради твърде ниските цени на китайския мед, докато същевременно дялът на аржентинския внос се понижава. Мексико е третият доставчик с 21 249 тона, а Украйна — четвъртият с 8 949 тона.

Сред държавите членки Германия е основният вносител с над една трета от общия внос за 2012 г.

Средната единична стойност на внасяния в ЕС мед от 2010 г. насам се е увеличила и през 2012 г. е достигнала 2,08 EUR/kg. Най-ниска единична стойност има китайският мед — 1,44 EUR/kg. Средните единични стойности за меда, внесен от другите основни доставчици на ЕС, са 1,83 EUR/kg за Украйна, 2,23 EUR/kg за Аржентина и 2,44 EUR/kg за Мексико.

Износът от Съюза е нараснал от 2010 г. насам, достигайки 14 275 тона през 2012 г. (+ 33 %). Той обаче все още е ограничен на по-малко от 7 % от производството. Основните дестинации за износа на ЕС не са се променили от 2010 г. насам: Швейцария, Япония, Саудитска Арабия и Съединените американски щати.

Основните износители на ЕС са Германия и Испания; заедно двете държави членки осигуряват повече от половината от износа на Съюза.

Средната единична стойност на изнасяния от ЕС мед се е увеличила от 2010 г. насам, като през 2012 г. е достигнала 5,14 EUR/kg. В резултат на това, разликата в единичните стойности при вноса и износа значително се е увеличила и е понастоящем около 3 EUR/kg. Тази разлика в стойностите може да се обясни с факта, че износьт на ЕС се състои главно от висококачествен опакован мед, докато вносьт включва голямо количество по-евтин мед в по-големи контейнери, използван за смесване и в хранителната промишленост.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПРОГРАМИ В ОБЛАСТТА НА ПЧЕЛАРСТВОТО

4.1. Цели и мерки, отговарящи на условията за отпускане на помощ

Общата цел на програмата е подобряването на цялостните условия на производство и предлагане на пазара на пчелни продукти в Съюза.

Шест мерки с конкретни цели отговарят на условията за отпускане на помощ и могат да бъдат включени в националните програми по пчеларство на държавите членки; те са изброени в член 106 от Общия регламент за ООП и не са променени след последния доклад.

Техническата помощ е насочена към повишаване на ефективността на производството и предлагането на пазара чрез използване на по-добри техники. Тя включва организирането на курсове за основно обучение за навлизащи в професията и продължаващо образование за опитни пчелари и ръководители на сдружения или кооперации. Курсовете за обучение се отнасят по-специално до области като отглеждане и предпазване от болести на пчелите, събиране и опаковане на меда, съхранение и транспортиране и предлагане на пазара. Учебните пчелини и мрежата на консултантите/техниците в сектора на пчеларството дават възможност за разпространението на практически технически познания. Мярката може също така да бъде използвана в подкрепа на модернизацията на сектора чрез закупуване от пчеларите на оборудване за екстракция.

Борбата с **вароатозата** има за цел **предотвратяване** на заразяването на пчелните кошери от този ендемичен паразит. Вароатозата се причинява от т.нар. пчелен акар, който предизвиква отслабване в имунната система на пчелите и увеличава вторичните им инфекции от вируси. Ако не бъдат взети мерки срещу нея, вароатозата силно понижава продукцията на пчелен мед в ЕС и води до загубата на пчелни колонии. Тъй като вароатозата не може да бъде напълно премахната, единственият начин да се избегнат последиците от нея е пчелните кошери да се обработват чрез одобрени методи и продукти. Необходима е финансова подкрепа, за да се помогне на производителите да посрещнат разходите по обработката на кошерите по подходящ начин (продукти и оборудване, като например предпазна мрежа).

Помощта за **рационализирането на подвижното пчеларство** има за цел подкрепата на управлението на движенията на пчелните кошери в Съюза, както и предоставянето на местности за пчеларите по време на периода на цъфтене. Управлението на подвижното пчеларство може да бъде улеснено чрез мерки като идентификация на пчелните кошери и рамки, регистър на подвижното пчеларство, инвестиции в материали, улесняващи подвижното пчеларство, и опис на видовете пчелен мед. В някои държави членки подвижното пчеларство е от

решаващо значение за задоволяването на хранителните нужди на пчелите и осигуряването на опрашването на растенията.

Мерките в помощ на извършването на **анализи на пчелния мед** имат за цел да подобрят предлагането на пазара на пчелен мед. Финансирането на анализи на пчелния мед позволява на пчеларите да гарантират, че пуснатият на пазара мед отговаря на физико-химичните характеристики, определени в Директива 2001/110/ЕО на Съвета относно меда⁶; анализите на ботаническия произход на меда позволяват на пчеларите да разберат точния състав на събрания мед, давайки им възможност по този начин да получат по-висока цена за продукта си. Финансовата подкрепа за анализи на меда е от съществено значение, за да бъде тази услуга достъпна за по-голям брой пчелари.

Подновяването на пчелните кошери дава възможност загубите на пчели да бъдат компенсирани и следователно да се избегне загубата на производство; то може да включва финансиране за насърчаване на производството на пчели-майки и закупуване на пчелни колонии.

В рамките на този регламент възможността за включване на конкретни проекти за **приложни изследвания** в областта на качествено подобряване на пчелния мед в програмите за пчелен мед и популяризирането на резултатите от тях могат да допринесат за подобряването на познанията на производителите относно специфичните практики на пчеларството.

4.2. Преброяване на пчелните кошери и пчеларите

В съответствие с членове 1 и 9 от Регламент (ЕО) № 917/2004 държавите членки предоставиха информация относно структурата на сектора на пчеларството в контекста на програмите за 2011—2013 г.

Според тези програми общият брой на пчеларите в Съюза през 2010 г. е бил 506 038, от които само 5,2 % (26 318) са считани за професионални пчелари (над 150 пчелни кошера).

През 2010 г. общият брой на кошерите в ЕС е бил приблизително 14 милиона (13 985 091), като около 6 милиона от тях (5 659 551) принадлежат на професионални пчелари, т.е. 40 % от кошерите. Следва да се отбележи, че тъй като не съществува правно задължение на равнището на ЕС да се регистрират пчелни кошери, събирането на данни за общия брой на кошерите не е хармонизирано между държавите членки и е възможно да не бъде прецизно. Въпреки че процентът на професионалните пчелари и броят на кошерите под тяхно ръководство се е увеличил от 2007 г. насам (33 % от кошерите), секторът все още до голяма степен се състои от непрофесионални пчелари. Професионализирането като цяло е ниско в ЕС, но може значително да варира в различните държави членки; в Германия например над 99 % от пчеларите са непрофесионални, докато в Испания 23 % от пчеларите са професионални.

Броят на кошерите в ЕС е нараснал с 3 % (382 372) през 2010 г. в сравнение с преброяването от 2007 г. Според пчеларите това увеличение е необходимо, за да се компенсира смъртността при пчелите. То обаче е довело до увеличение от 6 % в производството на пчелен мед през същия период.

Петте държави членки с най-голям брой кошери са Испания (19,3 %), Гърция (11,8 %), Франция (10,5 %), Румъния (10 %) и Италия (8,8 %). При все това

⁶

ОВ L 10, 12.1.2002 г., стр. 47.

държавите с най-голям брой кошери не винаги са тези с най-високо производство на пчелен мед. Това може да се обясни с различията в околната среда (климат, количество на нектара, плътност на пчелните семейства и др.), както и с липсата на хармонизиран метод на равнище ЕС при наблюдението на броя на кошерите, което води до драстични различия в добива от кошер между държавите членки (между 9 и 51 kg през 2010 г. в ЕС). В резултат на това Германия, чийто брой кошери (5,6 %) е по-малък, отколкото този на Гърция, Италия, Франция и Румъния, произвежда повече мед от всяка от тези държави поради по-високите си добиви (до 37,2 kg на кошер през 2011 г.). Унгария също има висок среден добив на кошер (27,4 kg през 2010 г.) и поради това е четвъртият вътрешен производител в ЕС, въпреки че на територията ѝ се намират само 7,1 % от кошерите.

4.3. Разпределение на разходите

4.3.1. Бюджет за всяка държава членка

В съответствие с член 108 от Общия регламент за ООП, Съюзът осигурява частично финансиране за програмите по пчеларство в размер на 50 % от поетите от държавите членки разходи.

Следва да се отбележи, че от 2007 г. насам годишните финансови средства на Съюза, предназначени за сектора на пчеларството, са се увеличили с цел да се вземат предвид все по-големия брой пчелни кошери и нарастващите нужди на сектора на пчеларството. През 2011 г. бюджетът е нараснал на 32 млн. евро годишно.

Веднъж на всеки три години, преди 15 април, държавите членки уведомяват Комисията за своите национални програми в областта на пчеларството в съответствие с изискванията на член 2 от Регламент (ЕО) № 917/2004 на Комисията (представянето от 2010 г. се отнася до програмите за 2011, 2012 и 2013 г.).

Въз основа на прогнозите за разходите на държавите членки, определени в националните им програми в областта на пчеларството, финансовите средства от Съюза (32 млн. евро годишно за периода 2011—2013 г.) се разпределят въз основа на съответния дял на всяка държава от общия брой на пчелните кошери в Съюза, но разпределените средства не може да надвишават 50 % от планираните разходи за всяка държава членка. В случай че сумата, отговаряща на половината от разходите в националната програма, е по-малка от размера, съответстващ на броя на кошерите, останалите налични фондове се преразпределят между държавите членки, в които очакваните разходи превишават пропорционалния им дял от бюджета (в съответствие с член 3 от Регламент (ЕО) № 917/2004 на Комисията).

Общия брой пчелни кошери във всяка държава членка и в Съюза се актуализира и публикува на всеки три години в приложение I към Регламент (ЕО) № 917/2004.

През 2011 г. прогнозираните разходи на шест държави членки (България, Германия, Гърция, Дания, Финландия и Швеция) се оказаха под съответния им бюджет в зависимост от броя на пчелните кошери. Съответната сума от средствата на ЕС бе преразпределена между останалите държави членки.

През 2011 г. петте държави членки с най-голям брой кошери получиха общо разпределение за 55 % от наличния бюджет на ЕС. Следователно държавите членки с най-голям брой кошери са най-големите потребители на програмата.

4.3.2. *Изпълнение на бюджета*

Според данните, съобщени от държавите членки във връзка с изпълнението на бюджета по типове мерки, като цяло степента на използване в 27-те държави членки е много висока (93 % през 2010 г., 89 % през 2011 г. и 89 % през 2012 г.). Фактът, че процентът на изпълнение от 2010 г. е намалял през 2011 г., може да се обясни с това, че между тези две години отпуснатият бюджет за програми в областта на пчеларството се е увеличил от 26,3 млн. на 32 млн. евро. Като цяло, има тенденция степента на участие да е по-ниска през първата година на програмата и да се увеличава към третата година.

През 2010 и 2011 г. най-големите бенефициери (Испания (93 %, 84 %), Гърция (97 %, 92 %), Франция (90 %, 88 %), Италия (96 %, 92 %) и Румъния (100 %, 85 %)) са използвали много добре бюджета си. Такъв бе случаят и през 2012 г., (Гърция (97 %), Франция (92 %), Италия (93 %) и Румъния (98 %) с изключение на Испания, която оползотвори едва 69 % от бюджета си.

4.4. **Извършени разходи на държавите членки по вид действие**

Анализът на изпълнението на разходите се основава на данните, предавани от държавите членки всяка година в съответствие с член 6, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 917/2004. За периода 2010—2012 г. двете мерки, подкрепени в най-голяма степен, са били борба срещу вароатозата и техническа помощ. Разходите за тези две мерки систематично са най-съществените и са относително стабилни през последователните програми, като възлизат средно на 27-30 % за борба с вароатозата и на 24-28 % за техническа помощ.

По-специално, от мерките за борба с вароатозата през 2010 г. са се възползвали всички държави членки; това отразява ендемичния характер на вароатозата в Съюза и факта, че тя се възприема като основната заплаха за оцеляването на пчелите според отговорите на въпросник, разпратен от референтната лаборатория на ЕС за здравето на пчелите⁷. Това се дължи също така на относително високите разходи за препарати срещу акара, които, според пчеларите, представляват между 10 и 20 % от производствените разходи. Държавите членки, които се възползват в най-голяма степен от тази мярка, са Испания, Унгария и Полша. Следва да се отбележи обаче, че през 2011 г. и 2012 г. Гърция прекрати прилагането на тази мярка поради инфлация на разходите за третиране, резистентност на акара към третирането, риск от остатъчни вещества в пчелните продукти и горещ климат, който благоприятства устойчивостта на акара и развитието на потомство през цялата година.

До мерки за техническа помощ са прибегнали по-голямата част от държавите членки. Предвид броят на непрофесионалните пчелари и променливите условия в сектора, необходимо е да се осигури непрекъснато действие, насочено към разпространението на информация. И в сектора на пчеларството, и в държавите членки се смята, че техническите мерки за помощ имат изключително благоприятно въздействие върху производството. През 2011 г. и

⁷

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/eu_ref_lab_bee_health_en.htm.

2012 г. Италия, Гърция, Франция, Германия, Чешката република, Полша и Испания бяха страните, възползвали се в най-голяма степен от тази мярка. Следва да се отбележи, че са налице промени в разпределението по държави членки на разходите за техническа помощ в периода между двете програми в областта на пчеларството: през 2010 г. Нидерландия, България и Румъния изобщо не са се възползвали от нея, докато през 2011 г. и 2012 г. България и Румъния са започнали да я прилагат. В периода между 2010 г. и 2011—2012 г. Полша е увеличила шест пъти свързаните си с техническа помощ разходи. Испания почти е удвоила своите разходи за същия период.

Мерките за **рационализиране на подвижното пчеларство** остават третата най-широко използвана мярка, представляваща 16—20 % от разходите. От тази мярка се възползват най-вече южноевропейските държави с разнообразна флора и дълъг период на цъфтеж като Гърция, Испания и Румъния. Други държави членки, например Германия, подкрепят подвижното пчеларство поради значението му за опрашването.

Мерките за **подновяването на пчелните кошери** са на четвърто място. Използването на тази мярка е представлявало 19 % от разходите през 2010 г. и се е понижило до 16 % през 2012 г. Основните потребители са Румъния, България и Полша. Пчеларските организации, взели участие в изготвянето на програмите, са силно заинтересовани от тези мерки за компенсиране на загубата на пчелни колонии и растящите цени на пчелните семейства. Въпреки това в сектора на пчеларството се счита, че подкрепата на подновяването на пчелните кошери е в определена степен само краткосрочно решение и че причините за смъртността при пчелите следва да се проучат допълнително и да се предприемат съответни действия.

Мерките в областта на **приложните изследвания** се нареждат на пето място (4—6 % от разходите). Франция продължава да бъде държавата членка, предоставяща най-голям бюджет за приложни изследвания — приблизително 1,4 милиона евро през 2012 г., което представлява повече от половината от общата сума, заделена за тази мярка в Съюза. Например мерките в областта на приложните изследвания бяха използвани във Франция за осъществяването на проучване относно експозицията на медоносните пчели на системни неоникотиноидни пестициди⁸.

Най-накрая се нареждат разходите за **анализ на меда**, които са най-малко използвани от държавите членки и чието използване намалява. През 2010 г. те са представлявали 6 % от разходите, след това са намалели до 4 % през 2011 г. и до 3 % през 2012 г. Испания, една от държавите с най-висок бюджет за анализи на меда в периода между 2007 г. и 2009 г., намали тези разходи през 2010 г., а после отново през 2011 г. и 2012 г. Полша също така е намалила тези разходи между 2010 г. и 2011 г., докато България ги е увеличила през 2011 г. и 2012 г. в сравнение с 2010 г. Тези различия може да се дължат на факта, че след като веднъж е установена мрежа от лаборатории, разходите вече не са толкова значителни. Следва да се отбележи, че опаковчиците и дистрибуторите на

⁸

„Широко използван пестицид намалява количеството на събрания мед и застрашава оцеляването на пчелите“ ("A common pesticide decreases foraging success and survival in honey bees" в Scienceexpress, <http://sciencemag.org/content/early/recent/> 29March 2012/ Page 1/10.1126/science.1215039).

пчелен мед високо ценят мярката за подкрепата на лабораторните анализи, тъй като тя позволява на пчеларите да интернализират този разход.

5. ОЦЕНКА НА МЕРКИТЕ В СЕКТОРА НА ПЧЕЛАРСТВОТО

През 2012 г. Комисията възложи на външен консултант извършването на оценка на мерките в сектора на пчеларството.

В проучването бе оценено:

- До каква степен шестте мерки от програмите в областта на пчеларството са въздействали на производството, пускането на пазара и търговията с мед, както и на отглеждането на пчели и търговията с тях.
- До каква степен мерките са допринесли за подкрепата на икономическата дейност и дохода на професионалните пчелари.
- До каква степен мерките са допринесли за ценовата стабилност на меда.

Проучването приключи през юли 2013 г.

В него се стига до заключението, че националните програми в областта на пчеларството са допринесли за стабилизиране на равнището на производството на пчелен мед в ЕС в контекст на нарастващи производствени разходи, заплахи за оцеляването на пчелите и силна международна конкуренция при вноса на пчелен мед от трети държави.

Мерките са спомогнали за ограничаване на нарастването на производствените разходи (по-специално за третиране на акара и подновяване на пчелните кошери) и следователно за ограничаване на въздействието на тези разходи върху дохода на пчеларите. Шестте мерки взаимно се допълват; заключенията относно въздействието на всяка отделна мярка трябва да се правят внимателно, като се вземат предвид съществуващите между тях взаимодействия.

Дейността на пчеларите е станала по-продуктивна чрез постигането на структурни подобрения в сектора посредством техническа помощ, рационализиране на подвижното пчеларство, борба с вароатозата, модернизация и механизация на дейността на пчеларите, обучение и разпространение на информация.

Мерките са позволили подкрепата на производството в ЕС на висококачествен мед и същевременно са гарантирали, че и производството от по-нисък клас остава конкурентоспособно. Големите различия между средната единична експортна стойност на меда в ЕС и средната единична импортна стойност на меда от трети държави се обясняват с високото качество и добавената стойност на произведения в ЕС мед.

Освен това мерките са оказали непряко положително въздействие както върху развитието на селските райони, така и върху околната среда. Чрез намаляването на разходите, постигането на структурни подобрения и подкрепата на доходите на пчеларите мерките са спомогнали за запазване на дейността на пчеларите в селските райони, която е от съществено значение за опрашването и следователно и за селското стопанство. Също така мерките са допринесли за насърчаването на по-устойчиви пчеларски практики, особено в борбата с вароатозата.

Накрая в проучването се подчертава, че както заинтересованите лица в сектора на пчеларството и производството на мед, така и всички държави членки смятат, че националните програми в областта на пчеларството са много полезни за подкрепата на сектора.

Въпреки това в проучването се стига до заключението, че може да бъде постигнат допълнителен напредък чрез оптимизиране на използването на съществуващите мерки с оглед на това да се рекламира пчелният мед като продукт, да се насърчи по-нататъшното сътрудничество между пчеларите, да се подобри разпространението на информация относно проекти в областта на приложните изследвания и да се разнообразят източниците на доход на пчеларите чрез развитието на пчелни продукти с висока стойност, като например пчелно млечице, цветен прашец и прополис (пчелен клей).

С оглед на нуждите на сектора и националните различия между държавите членки изпълнителят препоръчва също така по-ясна насока от Съюза по отношение на програмите по пчеларство, тъй като изборът на конкретните мерки понастоящем се прави на национално или дори на регионално равнище. Следва да се насърчат взаимодействията между изследователските програми на Съюза и националните приложни научни изследвания, за да се осигури по-добра връзка между теоретичните и приложните изследвания и да се избегне евентуално припокриване.

6. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И ОТ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СЕКТОРА

През октомври 2012 г. Комисията поиска от държавите членки и от представители на сектора да изразят мненията си по програмите в областта на пчеларството за целите на изготвянето на настоящия доклад.

Като цяло, както се вижда от проучването, държавите членки изразяват задоволство от начина, по който се управляват програмите, и искат продължаването им, тъй като считат, че мерките са от голяма полза за пчеларството и производството на мед.

Държавите членки направиха следните предложения за адаптиране на мерките:

- Германия и Люксембург предложиха пчеларската година да се приведе в съответствие с календарната година. Понастоящем годишните изпълнения на програмите в областта на пчеларството се определят от 16 октомври всяка година до 15 октомври на следващата година (член 2, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 917/2004), докато отговарящите на условията за съфинансиране мерки трябва да са изпълнени преди 31 август на въпросната година (член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 917/2004 на Комисията); поради това е трудно да се финансират действия, които се изпълняват през септември и първата половина на октомври. Комисията възнамерява да разреши този въпрос в програмите по пчеларство от 2014—2016 г., като предложи да се изменят датите на изпълнение на мерките, предвидени в Регламент (ЕО) № 917/2004, за да се гарантира изпълнението на мерките в областта на пчеларството през цялата година.

- Германия поиска опростяването на администрацията и контролните мерки, тъй като изискваните усилия, свързани с контрола, изглеждат несъразмерни. За наблюдението и оценяването на програмите отговарят държавите членки.

Регламент (ЕО) № 917/2004 на Комисията задължава държавите членки да уведомяват за тези мерки съобразно точен график, но им оставя голяма гъвкавост по отношение на прилагането на контрол в съответствие с общия принцип на субсидиарност и оценката на риска. По отношение на програмите по пчеларство за периода 2014—2016 г. нотификациите до Комисията са опростени и се вписват направо чрез информационната система за управление и наблюдение на селскостопанските пазари.

- Германия предложи подпомагането на допълнителни мерки за пчеларството, подобряването на здравето на пчелите, контрола на причинените от вароатозата щети, предлагането на пазара на мед и медоносната растителност. Всички тези мерки вече могат да бъдат подкрепени до известна степен от сегашните програми в областта на пчеларството. Някои допълнителни конкретни мерки за подобряване на здравето на пчелите⁹ се финансират от ЕС извън програмите в областта на пчеларството.

- По отношение на техническата помощ Германия помоли за по-ясно описание на оборудването за пчелари, отговарящо на условията за подпомагане, например под формата на изготвен от Комисията списък на стоките, отговарящи на условията за подпомагане. Комисията счита, че изготвянето на фиксиран списък ще отнеме част от гъвкавостта, нужна, за да се вземе предвид променливостта на структурата на сектора в отделните държави. Освен това инвестициите от страна на пчеларите могат да се финансират вече и в рамките на програмите за развитие на селските райони, в които се съдържат мерки за модернизация и иновации на земеделските стопанства.

В крайна сметка Литва предложи да се въведе подкрепа за дребните пчелари при подновяване на оборудването им за извличане на мед и полагане на пити. Такава подкрепа вече е налице в рамките на мярката за техническа помощ.

Комисията не получи писмени бележки от представители на сектора в отговор на искането си от октомври 2012 г. Все пак външният оценител направи изчерпателни консултации със сектора чрез проучване на случаи от практиката на четири държави членки¹⁰, както и интервюта и интернет проучвания, и заключи, че предоставяната чрез мерките помощ е високо ценена от пчеларите и сдруженията на пчеларите, тъй като е дала възможност за намаляване на разходите за производство в сектора, който се намира под натиск. Въпреки това пчеларите и техните сдружения подчертават необходимостта от разработването на по-ефективно третиране на акара и ограничаване на разходите им. Те отбелязаха също, че въпреки че мярката за подновяване на пчелните семейства в кошерите компенсира частично загубата на пчелни колонии, това е само краткосрочно решение, и че причините за смъртността при пчелите следва да се проучат и да се предприемат съответни действия.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Националните програми в областта на пчеларството целят да се подобри производството и предлагането на пазара на пчелен мед в Европейския съюз. Те предоставят във всички държави членки пряка помощ за пчеларството —

⁹

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/bee_health_en.htm.

¹⁰

Испания, Германия, Унгария и Гърция.

малък сектор от гледна точка на обема на производството, но от съществено значение за селското стопанство посредством опрашването.

От гледна точка и на държавите членки, и на операторите, националните програми в областта на пчеларството са били от полза за сектора на пчеларството. Мерките са допринесли за стабилизиране на равнището на производството на пчелен мед в ЕС в контекст на нарастващи производствени разходи, заплахи за оцеляването на пчелите и силна международна конкуренция при вноса на пчелен мед от трети държави.

С оглед на представената в настоящия доклад информация и резултатите от оценката на мерките в областта на пчеларството, Комисията не предвижда изменение на списъка с мерки, отговарящи на условията за подкрепа в областта на пчеларството, поместен в Регламент (ЕО) № 1234/2007. Въпреки това Комисията ще предложи изменение на Регламент за изпълнение (ЕО) № 917/2004, за да се гарантира, че мерките в областта на пчеларството могат да бъдат прилагани и финансирани през цялата година и да се подобри тяхното управление.

В допълнение, Комисията ще работи за постигането на по-добра координация между националните проекти и проектите на Съюза в областта на научните изследвания с цел да се оптимизира използването на резултатите от тях и за да се подобри достъпът до тях от страна на сектора на пчеларството.

И накрая, Комисията ще се стреми да подобри още повече ефективността на съществуващите мерки посредством търсене на потенциални взаимодействия между мерките в областта на пчеларството и програмите за развитие на селските райони. Това може да включва мерки за развитие на селските райони като подпомагане на младите пчелари за създаване и модернизиране на стопанствата, както и използването на агроекологични мерки за повишаване на наличието на медоносни растения за медоносните пчели.